

MADDE İLE İLİŞKİLİ PSİKOZ TANILI HASTALARDA AKUT DÖNEMDE ZİHİN KURAMI, BİLİŞSEL İŞLEVLER VE KLİNİK ÖZELLİKLERİN İNCELENMESİ

Cansu Yıldırım¹, Nabi Zorlu¹, Başak Bağcı¹, Umut Kırılı³, Aslıhan Bilge Bektaş²

¹İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi

²İzmir Şehir Hastanesi

³Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi

Giriş: Bu çalışmada; madde kullanımı ile ilişkili psikotik bozukluk tanısı almış hastaların sosyodemografik özellikleri, akut psikotik dönemdeki klinik belirtileri, bilişsel işlev yetileri ve sosyal biliş özelliklerinin incelenmesi ve kullanılan maddenin türüne göre (metamfetamin, kannabis, çoklu madde) klinik belirti şiddetinin, tedaviyle akut dönem belirtilerindeki iyileşme oranının, bilişsel işlevlerin ve sosyal biliş özelliklerinin karşılaştırılarak farklılık olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntemler: Çalışma için İzmir katip çelebi üniversitesi etik kurulundan 0176 karar numarasıyla etik kurul onayı alınmıştır. DSM-5'e göre Maddeye Bağlı Psikoz tanısı almış, hastanemizde yatarak tedavi gören, akut psikotik dönemdeki 34 hasta alınmıştır. Hastalar, kullandıkları baskın maddelere göre metamfetamin(14 hasta) ilişkili psikoz, kannabis ilişkili psikoz (8 hasta) çoklu madde ile ilişkili psikoz (12hasta) olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır. Bu gruplandırmalar konu ile ilgili güncel çalışmalardan yola çıkılarak yapılmıştır. Hastalara Sosyodemografik Veri Formu, Gözlerden Zihin Okuma Testi, Stroop Testi, Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği ve yatarak tedavi süresince klinik özelliklerin takibi için 3 günde bir PANSS uygulanmıştır.

Sonuçlar: Maddeyle ilişkili psikoz hastalarının çoğunlukla erkek cinsiyette, çalışmayan, genç yetişkin yaşta olduğu, madde kullanımına 18 yaşından önce başladığı, düzensiz kentsel

bölgelerde yaşadığı saptanmıştır. Metamfetaminle, kannabisle ve çoklu madde kullanımıyla ilişkili psikoz karşılaştırıldığında 3 grubun bilişsel işlevleri ve sosyal biliş özellikleri arasında fark saptanmamıştır. Tedavi sonunda pozitif ve negatif belirtilerdeki iyileşme oranının ve PANSS puanlarındaki düşüş oranının en çok metamfetamin grubunda olduğu, kannabis ve çoklu madde grubu arasında fark olmadığı görülmüştür. Tedaviye başlanmadan önceki PANSS ve negatif belirti şiddetinin metamfetamin ve kannabis grupları arasında fark göstermediği, başlangıçtaki pozitif belirtilerin metamfetamin grubunda kannabis grubuna göre daha şiddetli olduğu saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Metamfetamin kullanan hasta grubu; kannabis ve çoklu madde kullanan hasta grubuna göre pozitif ve negatif belirtilerde ve toplam PANSS puanlarında daha fazla düzelme göstermiştir. Kannabis grubunda metamfetamin grubuna göre daha az düzelme olması, literatürdeki kannabis-kronik psikoz ilişkisini saptayan verileri destekler niteliktedir. Üç hasta grubunun sosyal biliş özellikleri ve bilişsel işlev performansları arasında fark saptanmamıştır, verilerin desteklenmesi için akut dönem dışında yapılan çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Maddeyle ilişkili psikoz, zihin kuramı, bilişsel işlevler, metamfetamin, kannabis